

Beni cânandan usandırdı cefâdan yâr usanmaz mı Felekler yandı âhımdan murâdım em'î yanmaz mı	Sevgili beni canımdan usandırdı, bana cefâ etmekten usanmayacak mı? Âhımdan gök kubbeleri(gökler) yandı, muradımın(dile imin) mumu yanmayacak mı?
Kamu bîmârına cânân devâ-yi derd ider ihsân Niçin kılmaz mana dermân beni bîmâr sanmaz mı	Sevgili bütün â ıklarının derdine bir çâre ba ı lar. Benim derdime neden çare bulmaz. Yoksa benim â ık oldu umu bilmez mi?
Gamım pinhân dutardum be dediler yâre kıl rû en Desem ol bî-vefâ bilme inanur mı inanmaz mı	Ben gamımı gizli tutuyordum. "Sevgiliye açıkla." dediler. Bilmem, acaba açıklasam o vefâsız sevgili inanır mı, inanmaz mı?
eb-i hicrân yanar cânım döker kan çe m-i giryânım Uyarır halkı efgânım kara bahtım uyanmaz mı	Ayrılık gecesi canım yanar. A layan gözlerim kanlı ya lar döker. Haykırıp ba ı rımmam herkesi uyandırır da kara bahtım hâlâ uyanmaz mı?
Gül-i ruhsârına kar û gözümde kanlı akar su Habîbüm fasl-ı güldür bû akarsular bulanmaz mı	Yana nın kırmızı gülüne kar ı gözya ları da gözümde kanlı akar. Sevgilim, bu gül mevsimi, ilkbahardır. Bu mevsimde akarsular bulanık akmaz mı?
De ildim ben sana mâil sen ettin aklımı zâil Bana ta'n eyleyen gâfil seni görgeç utanmaz mı	Ben sana dü kün de ildim. Benim aklımı ba ı mdan sen aldın. Beni ayıplayan ki i, acaba seni görünce beni ayıpladı ı için utanmayacak mı?
Fuzûlî rind-i eydâdır hemî e halka rüsvâdır Sorun kim bu ne sevdâdır bu sevdâdan usanmaz mı	Fuzûlî a k yüzünden deli divâne olmu bir rindir. Her zaman dile dü mü , halka rezil olmu tur. Sorun bakalım bu ne biçim bir a ktr. Bu a ktan usanmayacak mı?

KEL MELER

bîmâr: Hasta.(â ık) bî-vefâ: Vefasız, sözünde durmayan. "bî-" Farsça bir ön ektir. Ba ına geldi i kelimenin anlamını olumsuz yapar. cânân: Sevgili. cefâ: Eziyet. çe m-i giryân: A layan göz. devâ: Derman, çare. efgân: Feryat, figan, ç ılık. fasl-ı gül: Gül mevsimi, ilkbahar. murâd: stek, arzu.	felek: Gök yüzü. Edebiyatta felek daha çok ikâyet yerine kul-lanılır. Divan airleri tarafından daha çok yükseklik, yücelik, ge-ni lik, sonsuzluk ve parlaklık gibi özellikleriyle anılır. Â ı nın çekti i acı ve ızdırıp-lardan dolayı etti i âh ve figan-lar de felekler kadar sonsuzdur. Felek ihtiyarlı ı, dönecli i, kimseye yâr olmaması gibi özellikleriyle ikâyetlere sebep olur.	gâfil: Herhangi bir konuda haberi ve bilgisi olmayan. gam: Keder, üzüntü. giryân: A layan. görgeç: Görünce, gördü ünde. habîb: Sevgili. hemî e: Sürekli, her zaman. hicrân: Ayrılık. ihsân: Ba ı , yardım. kamu: Bütün, hep, tamam. mâil: meyletmi , gönül vermi . pinhân: Gizli. rû en: açık, belirli, â ikâr	rind: Dünya i lerine önem vermeyen ki i, kalender. ruhsâr: Yanak. rû en kılmak: Açıklamak, aydınlatmak, anlatmak. rüsvâ: Rezil. eb: Gece. eb-i hicrân: Ayrılık gecesi. em': Mum. eydâ: Çılgın, deli, a kın. ta'n eylemek: Ayıplamak. zâil etmek: Sona erdirmek, ortadan kaldırmak, yok etmek
--	---	---	---

MET N ÜZER NDE ARA TIRMALAR

1. iirin teması nedir?
2. iirde â ık ve sevgili tiplerinin hangi özelliklerinden söz edilmektedir?
3. "Felekler yandı âhımdan" sözünden ne anlıyorsunuz?
4. Sevgili kimlere ilgi gösteriyor? Â ı a nasıl davranıyor? Buradaki sevgili anlayı ı idealize edilmi bir sevgili mi yoksa günlük hayatın ola an sevgili tipine mi aittir? Vard ı nız sonucu açıklayınız.
5. Â ık sevgiliden neyi gizliyor, kimler ne tavsiye ediyor?
6. Â ı nın sevgiliye olan ba ılı ı çevresi tarafından nasıl kar ılanıyor?
7. Â ık, sevgilinin gül yana ına kar ı kanlı gözya ı dökmesinin sebebini nasıl açıklıyor? Bu açıklama hangi edebî sanata ba vurularak yapılmak istenmi tir?
8. Be inci beyitte yer alan "akar su" "akarsu" kelimeleri arasında nasıl bir anlam ili kisi vardır?
9. Her beyti edebî sanatlar açısından a a ı daki sorular ı ı nda inceleyiniz:

a. Birinci beyitteki "...cefâdan yâr usanmaz mı?" ve "...murâdım em'î yanmaz mı?" soruları gibi di er beyitlerde de sorular sormak suretiyle air çe itli hususlara dikkat çekmek istiyor. iirde farklı amaçlarla gerçekte en bu soru sorma yöntemiyle ola an edebî sanatın adı nedir?

b. Birinci beyitte "Felekler yandı âhımdan" ifadesi de gösterir ki, air gönülden öyle bir "ah!" çekmi tir ki gökler bile, yüre inin yangınıyla yanmı tir. Bu anlatımla air hangi edebî sanatı gerçekte tirmi tir?

c. İkinci beyitteki bazı kelimeler arasında anlam bakımından ili ki vardır. "bîmâr, devâ, derd, dermân." Bu kelimeler arasındaki anlam ili kisi hangi edebî sanatla açıklanır?

ç. Üçüncü beyitte "pinhân" ile "rû en" arasındaki anlam ili kisini hangi edebî sanatla açıklayabiliriz?

d. Dördüncü beyitteki "kara bahtım uyanmaz mı?" ifadesinde "baht" gibi soyut bir kavramın uyuyan ve kendine gelmesi gereken bir insan gibi dü ünülmesi hangi edebî sanatla açıklanır?

e. Be inci beyitte ilkbaharda akarsuların bulanık akmasının sebebini gözünden kanlı akan ya lara ba laması hangi edebî sanatlarla açıklanabilir?

f. Son beyitte air kendini neye benzetmi tir? Benzetme unsurlarını belirtiniz.

g. Be inci beyitteki te bih ve tenasüp sanatlarını izah ediniz.

. Beyitlerde ahengi sa lamak için ba vurulan aliterasyonları açıklayınız.

10. Gazelin özelliklerini maddeler halinde yazınız.

11. iirin ilk beytindeki kafiye ve redifleri gösteriniz, ekil özelliklerini belirtiniz.

12. Bu iir bir musammat gazeldir. ç uyakların bulundu u gazellere musammat gazel denir; bu gazelleri olu turan beyitler ortadan ikiye bölündü ünde abab, cccb, dddb(xaxa, bbba...) ekinde dörtlülükler olu ur. iirin bir musammat gazel olu unu da göz önünde bulundurarak Ç KAF YELER de inceleyiniz.

13. Mısra ortası kafiye düzeninde be inci mısradaki "kar û" ve "bû" kelimeleri Türkçe kelimeler olmasına ra men vezne uydurmak maksadıyla aslında kısa olan "u" sesleri uzun olarak kullanılmı tir. Bu durumu aruz ölçüsü ve Türkçenin ses özellikleri açısından nasıl açıklayabiliriz?

14. iirin MATLA beytinin özelliklerini dikkate alarak matla beyti olu unu ispatlayınız.

15. iirin MAKTA beytinin özelliklerini dikkate alarak makta beyti olu unu ispatlayınız.

16. iirin ba ılı oldu u gelene i yazınız. Tespit etti iniz iir gelene inin özelliklerini göz önünde bulundurarak, bu iirin gelene ine ba ılı olu nedenlerini açıklayınız.

17. Bu gazelin airinin ya amı hakkında bilgiler edininiz ve bu iirin airin ya am tarzı, inançları, zihniyeti ile ilgisini açıklayınız.

18. Bu gazelin Leylâ ile Mecnûn mesnevisi ile tema, olay örgüsü bakımından bir ili kisi var mıdır? Leylâ ile Mecnûn mesnevisi hakkında edinece iniz bilgiler ı ı nda açıklayınız.

19. Bu gazelde anlatılanları, olayın ak ını bozmayacak olaylar, ki iler, mekân ve zaman özellikleri ekleyerek hikâye metnine çeviriniz.

20. Gazel hangi iir gelene inin özelliklerini içermektedir? Niçin?

21. Fuzûlî'nin hayatını, eserlerini, dü üncelerini, inan ı larını, eserlerinde hangi konulara yer verdi ini ara tırınız. Buldu unuz bilgileri yazınız. Daha sonra airin dü üncelerinin, inan ı larının, sanat anlayı nın bu iire hangi yönlerle yans ı d ını sebepleriyle birlikte yazınız.

22. Siz gazel nazım eklini kullanarak bir iir yazmayı dü ünürseniz, yazdı ınız gazelde hangi konuları i lemek isterdiniz? Sebepleriyle birlikte açıklayınız.

23. Gazelleriyle me hur olan airlerimiz kimlerdir? Günümüzde bu ekil hâlâ kullanılıyor mu?